

Élni tudni kell!

ÉVGYŰRŰ
@CSÉB NYUGDÍJKIEGÉSZÍTŐ
BIZTOSÍTÁS

Járadék
élete végéig.
Értékálló,
kamatozik,
adómentes.

Megköthető
minden
munkahelyen.

ALLAMI
BIZTOSÍTÓ

AZ ERŐ VELÜNK MARAD.

A moszkvai csúcs

Kelet-európai pártok

Pápai enciklika

Lengyel árak és bérek

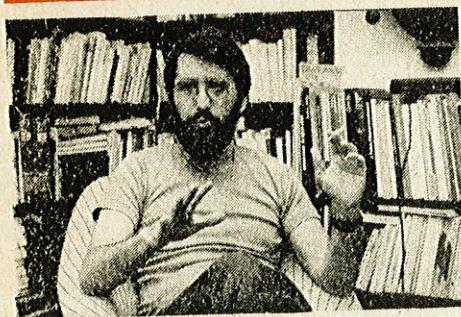
A törpike üzlet

HETI VILÁGGAZDASÁG
hvg
X. ÉVF. 22. (470.) SZÁM, 1988. VI. 4. ÁRA 11,50 FT

LAKOSSÁGI MEGTAKARÍTÁSOK

KEVÉS A BETEVŐ

VÁLASZOL EGY SZOCIOLÓGUS

„Magyarországon hivatalosan nem létezik hajléktalanság”

A világon mintegy százmillió embernek nincs semmiféle lakhelye, tudhattuk meg tavaly a Hajléktalanok Nemzetközi Évében egy ENSZ-statisztikából. Vajon hány magyar van közöttük? Ha vannak, kik ők, hogyan, milyen körülmények között élnek? — kérdeztük Győri Pétert (34 éves), a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének tudományos munkatársát.

HVG: A munkanélküliség és a szegénység témája — hosszú vívódása után — megjelent a sajtóban, ám a hajléktalanságról mintha még ma sem illenék beszélni. Voltaképpen azt sem tudjuk, ki számít hivatalosan hajléktalannak?

Gy. P.: Az ENSZ állásfoglalása szerint a lakhatás alapvető emberi jog és szükséglet. A lakhatás körülményeinek biztosítaniuk kell a munka utáni pihenéshez, az egészséges életéhez, a család fenntartásához és a tanuláshoz kötődő elemi emberi igények kielégítését. Ez tehát a minimális követelmény. A hajléktalanok éve az ilyen szint alatt élők-re irányította a figyelmet. Egy 1932-es magyar jogszabály szerint „hajléktalan-nak kell tekinteni azt, aki körülményeinél fogva képtelen arra, hogy magának vagy családjának lakást biztosítson”. Szükségletnek pedig kifejezetten a hajléktalanok számára épített, vásárolt, bérlet és természetbeni segélyként juttatott lakásokat nevezték. A fordulat éve, 1948 után a hajléktalanság fogalmának megszüntetésével a szükséglakások elvesztették ezt a karakterüket, bekerültek a tanácsok bérletelosztási rendszerébe. Az így módon „megoldódott” — a probléma viszont ma is létezik. Én ma azokat az embereket nevezem hajléktalanoknak, akik napközben nem tudják, hogy este hol fogják lehajtani a fejüket, nincs hová hazamenniük.

HVG: A hivatalos elismerés hiánya nem veszélytelen: mondhatnák, aminek még neve sincs, az egyáltalán nem is létezik...

Gy. P.: A helyzet valóban ellentmondásos. A negyvenes évek végén a fogalommal együtt a hajléktalanság kezelését szolgáló mechanizmusok is megszűntek. Pontosabban: fennmaradt a hajléktalanság egy olyan szűkítő értelmezése, amikor valaki természeti csapás, elemi kár következtében veszíti el a fűtet a feje fölül. Ebben az esetben

szükségüket biztosítanak számára. Ezenkívül az elmúlt évtizedekben két alkalommal került előtérbe a hajléktalanság tágabb értelmezése, ekkor ideiglenes jogi szabályozást is életbe léptettek. Közvetlenül a háború után a hajléktalanok gondjuk megoldására üresen maradt lakásokba költöztek. A második ilyen időszak 1956 novemberétől 1957 nyaráig tartott. E második nagy lakásfoglalási hullám során sokan az üresen maradt lakásokba, lakrészekbe költöztek, megrongálódott vagy túlszűfolt, egészségtelen otthonaikból.

Érdekes, hogy míg Magyarországon hivatalosan nem létezik hajléktalanság, Budapesten — de csak itt — folyamatosan működik néhány, lényegében a probléma kezelését szolgáló intézmény. Elsősorban a Fővárosi Tanács szociálpolitikai és egészségügyi főosztályának öt átmeneti és munkásszállójára gondolok. Az itt elhelyezett több mint kilencszáz fő talán hetven százaléka lehet hajléktalan.

HVG: Ezek szerint más munkásszállóknak is lehet hajléktalanság-kezelő szerepe?

Gy. P.: Mindenképpen. A munkásszállókon lakók egy része, ha nem is hajléktalan, de a hajléktalanság közelében — én úgy mondanám — holdudvarában él. Ezek a szállókon kívül létezőnek más intézmények is, amelyek hajléktalanságot mérséklő funkciókat töltenek be. Ilyenek például a kórházak elfekvő osztályai. Bekerülnek ide idősek, akiket családjuk kerget el otthonról, vagy a házuk dől össze, sokszor pedig a kórházban eltöltött idő után nincs már hová visszamenniük — például megszűnik tanácsi bérletük bérleti viszonya. Itt kell megemlíteni a szociális otthonokban, szeretetházakban élőket. Ők, ha nem is mindnyájan lennének fedél nélküliek, mindenképpen otthonatlanok, a statisztika szerint „intézeti lakók”. Nem szabad megfeledkez-

nünk a 33 ezer állami gondozotról sem. Például csak Budapesten évente 400–500-an kerülnek ki ezekből a nevelőintézetekből, harmaduknak semmilyen szállásmegoldást nem sikerül találniuk. Az elhelyezésükre hivatott utógondozó otthon összesen 40 férőhelyes. A már említett menhelyek egyik irratlan szabálya is az, hogy a felvételnél a volt állami gondozottak előnyt élveznek. A börtönből szabadultak helyzete is megoldatlan. A szándékos bűncselekmény elkövetőktől — ha az illetőt két évnél hosszabb szabadságvesztésre ítélték — vagy egy adott településről kitiltottól elvehetik tanácsai lakását. Ezeknek az embereknek a kapcsolatai felbomlanak, gyakran nem mehetnek vissza abba a lakásba, ahonnan elkerültek. Ők a Debó utcai menhelyen húzzák meg magukat.

HVG: Mennyire becsüli a „holdudvarban” levők számát?

Gy. P.: A munkásszállókon, a szociális otthonokban, elfekvőkben, az állami gondozásban levők, az úgynevezett hátrányos lakáshasználók statisztikai adatait alapul véve, a hajléktalanság felgyegettségében élők száma becsülhetően százazres nagyságrendű. S ez még nem számoltam azzal, hogy a 1980-as népszámláláskor ötvenöt lakos lakott úgynevezett „szobával nem nyíló lakásban”. A regisztrált gy a bérleti száma négyezer volt. Ugyanakkor 1980-ban négyezer úgynevezett lakást építtek, azaz lakókocsit (tárgyas) nyilván. Bátran mondhatom, y részük szűk nemcsak a bennük élők igényes elhelyezésére szolgált.

HVG: S hányan lehetnek lényeges hajléktalanok?

Gy. P.: Az eddigiekből már kiderült, hogy a hajléktalanság hosszabb-rövidebb ideig tartó, nem megszámlálható” állapot. Súlyát se az adja. Mégis, ha mindenképpen meg kell mondani, úgy vélem, akárcsak tízezerrel van szó. Az is megemlíthető, hogy ez a szám az utóbbi években erőteljesen emelkedik. S hadd tegyem hozzá, nálunk a nemzetközi példákkal ellentétben — ha általában, akkor is

Tartalom

1988. június 4.

Szovjet—amerikai kereskedelem — Távol a csúcstól

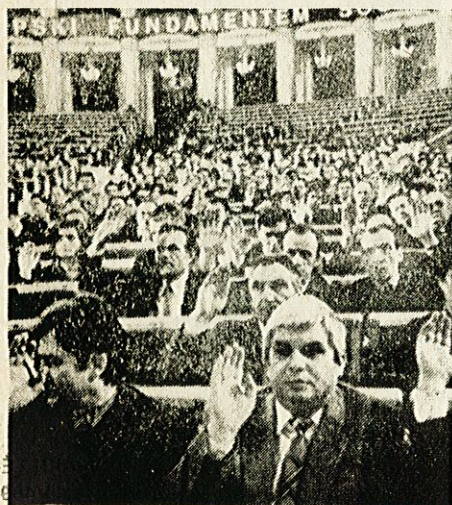
A moszkvai csúcstalálkozó kapcsán újra felmerült, hogy a két ország közötti kereskedelem évről évre óriási amerikai többlettel zárul. Washington elsősorban a garantált gabonaexportot, Moszkva viszont szovjetunióbeli vegyesvállalatok létesítését szorgalmazza. Az utóbbi években a forgalom erőteljesen visszaesett, s nem látni, mi változtatja meg a közeljövőben ezt az irányzatot.

(4. oldal)

Pártok a szocialista országokban — Milyen széles az út?

A kelet-európai szocialista országok a gyakorlatban is igazolni látszanak, hogy a szocializmus építésének nem feltétele az egypártrendszer. A történelmi fejlődés következményeként többpártrendszerüket megőrző szocialista országokból — Csehszlovákiából, az NDK-ból és Lengyelországból — küldött tudósításokból kibontakozó kép azt mutatja, hogy más-más gazdasági háttérrel és más-más politikai keretek között fejti ki a pártok tevékenységüket.

(73. oldal)

Fókuszban

- 4 Szovjet—amerikai kereskedelem
- 5 A fegyverek ára

Hét nap

- 6 Képes híresszefoglaló

Nemzetközi gazdaság

- 10 A Közös Piac egységesítése: 1992?
- 11 Norvég tanácsalanság
- 12 Lengyel gazdaság
- 12 A lengyel környezetvédő
- 13 Pápai enciklika a haladásról
- 15 Demográfiai ENSZ-jelentés

Lapról lapra

- 17 Válogatás a nemzetközi sajtóból

Melléklet

- 21—23 Svédország
- 24—65 Hirdetések

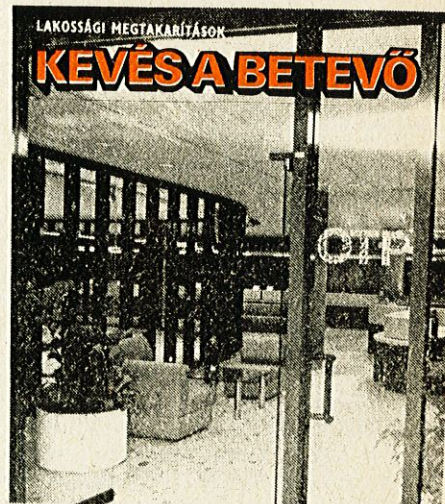
Magyarország

- 66 Lakossági megtakarítások
- 66 Betétre megy
- 69 Magyar—amerikai kereskedelmi lehetőségek
- 70 EGYPERCES Kicsomagolás
- 71 PORTRÉ Varga Béla
- 72 KÖTVENYÁRFOLYAMOK

Monitor

- 73 Pártok a szocialista országokban
- 75 Törpfilmműzet
- 76 Óriási törpsiker
- 77 ÖTVEN ÉVE IRTAK HUSZONÖT ÉVE IRTAK ÖT ÉVE IRTUK
- 78 HVG INTERJÚ Válaszol egy szociológus
- 79 DEVIZAPIACOK

Fotó: MTI, MTI Külföldi Képszerkesztőség; Koresog Ernő
Címlap: D. Nagy Béla

Lakossági megtakarítások — Spórolástechnika

Valamelyest javít majd a helyzeten, de érdemi változást aligha hoz a lakossági megtakarítások tendenciájában a június 1-jei OTP kamatemelés. Márpedig ez hovatovább elodázhatatlan, hiszen — mint az Országos Piackutatóintézet közvéleménykutatása alátámasztja — a családok megtakarítási hajlandósága és lehetősége a korábbi évekhez képest lényegesen visszaesett.

(66. oldal)

Lengyel gazdaság — Ár és bér ellen

Miközben a közvélemény-kutatások szerint a lengyel társadalomban csökken a kormány iránti bizalom, a varsói minisztertanács újabb népszerűtlen intézkedésre szánta el magát: a szejmtől kapott rendkívüli felhatalmazás alapján gyakorlatilag ár- és bérstopot rendelt el.

(12. oldal)

